

ADRODDIAD I'R CABINET

15 Mawrth 2016

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Roberts

Pwnc: Strategaeth Letya Pobl Hyn

Swyddog cyswllt: Eiliw Llŷr

Y penderfyniad a geisir

Mabwysiadu Strategaeth Letya Pobl Hyn

Barn yr aelod lleol

Ddim yn fater lleol

---

1. Cyflwyniad

1.1 Gweledigaeth

Mae dyhead a gweledigaeth pobl Gwynedd a'r Cyngor yn gyson a'i gilydd; sef hybu a chynnal annibyniaeth pobl hyn o fewn eu cymunedau brodorol. Mae'r Cyngor wedi hwyluso hyn drwy gynyddu nifer o Dai Gofal Ychwanegol, cynyddu nifer o welyau nyrsio mewn rhai ardaloedd a chynyddu'r nifer o welyau ar gyfer rhai â phroblemau cof mewn lleoliadau preswyl a nyrsio.

Er mwyn cynnal hyn bydd Gwasanaethau Cymdeithasol yn comisiynu:

- Llai o welyau preswyl traddodiadol gan ddarparu fwy o wasanaethau i gefnogi unigolion i fyw gartref neu mewn llety addas i'w hamgylchiadau
- Cyfleoedd i bobl gael cyfnod adferiad estynedig
- Cyfleoedd hyblyg i gael gofal ysbaid
- Mwy o welyau gofal preswyl ar gyfer pobl â dementia

Mae Strategaeth Lletya Pobl Hŷn yn amlinellu sut bydd Cyngor Gwynedd yn sicrhau dewis addas o lety ar gyfer pobl hŷn gyda gwahanol anghenion. Gweler atodiad 1 am gopi llawn o'r Strategaeth.

1.2 Amcanion y Strategaeth:

I. Cefnogi unigolion i aros yn eu cartrefi cyn hired â phosib

Yr hyn yr ydym yn gobeithio ei gyflawni yw:

- Annog pobl i ystyried ac i gynllunio eu dymuniadau lletya yn gynharach
- Gwneud cartrefi pobl hŷn yn addas iddynt allu aros yn eu cartrefi pan fo hynny 'n addas a phosib
- Hyrwyddo defnydd o offer ac addasiadau posib ee offer teleofal
- Cadw darpariaeth gofal ysbaid/ gwllâu dros dro o fewn y Sir

II. Sicrhau llety addas i bobl hŷn Gwynedd

Yn unol â chefnogi pobl hŷn i aros yn eu cartrefi, rydym am sicrhau bod amrywiaeth o opsiynau lletya ar gael i bobl hŷn Gwynedd

Yr hyn yr ydym yn gobeithio ei gyflawni yw:

- Sicrhau bod defnydd llawn yn cael ei wneud o'r ddarpariaeth Tai Gwarchod sydd yn bodoli yn y Sir
- Cynyddu'r ddarpariaeth o Dai Gofal Ychwanegol o fewn y sir
- Lleihau'r angen am wllâu mewn cartref preswyl yn y Sir drwy weithredu ar yr uchod. Yn dilyn cynnydd tebygol mewn galw, bydd angen rhoi ystyriaeth i gynyddu'r ddarpariaeth llety nyrsio cyffredinol
- Yn dilyn cynnydd tebygol mewn galw, bydd angen ymchwilio i gynyddu'r ddarpariaeth llety gofal nyrsio EMI

III. Canfod ardaloedd daearyddol penodol ble mae'n debygol y bydd galw uchel

Yr hyn yr ydym yn gobeithio ei gyflawni yw:

- Archwilio posibilrwydd creu cynlluniau penodol i'r ardaloedd canlynol yn sgil cael eu hadnabod fel ardaloedd i'w blaenoriaethu o ran datblygu opsiynau llety

- Cynnal trafodaeth â phartneriaid i drafod a chyd gynllunio darpariaeth lletya o fewn y Sir

IV. Sicrhau bod pobl hŷn Gwynedd yn ymwybodol o'r opsiynau llety sy'n bodoli o fewn y Sir a bod gwybodaeth hygyrch ar gael.

Yr hyn yr ydym yn gobeithio ei gyflawni yw:

- Gwella ansawdd a darpariaeth gwybodaeth gan sicrhau bod gwybodaeth hygyrch ar gael i bobl ynglŷn â holl opsiynau lletya pobl hŷn Gwynedd ynghyd ag addasrwydd y llety
- Cydweithio a phartneriaid perthnasol i lunio a dosbarthu'r wybodaeth hwn

2. Rhesymau dros argymell y penderfyniad

2.1 Rhai materion i'w hystyried yng nghyd-destun y Strategaeth:

Mae'r Strategaeth yn gosod cyfeiriad ar gyfer darpariaeth lletya pobl hyn yn y Sir a bydd yr adroddiad data yn ffurfio sylfaen ar gyfer creu datganiad sefyllfa fel bod cyflenwyr a phartneriaid yn gwybod yn glir beth yw ein hanghenion lletya i'r dyfodol.

Mae oblygiadau i'r hyn sydd yn cael ei osod fel cyfeiriad yn y Strategaeth sef; cynyddu cyflenwad o dai gofal ychwanegol, lleihau dibyniaeth ar ofal preswyl a chynyddu dewis i bobl allu cynnal eu hannibyniaeth o fewn eu cymunedau.

Mae'r Strategaeth hefyd yn gosod cynsail ar gyfer targedu ardaloedd penodol er mwyn adnabod datrysiadau fydd yn osgoi costau uwch i'r Cyngor o ran darpariaeth gofal yn y dyfodol. Mae oblygiadau ariannol yn ogystal i ddarparu Tai Gofal Ychwanegol pe byddai hyn yn cael ei adnabod fel opsiwn ar gyfer ardal benodol.

Mae'n wybyddus bod diffyg darpariaeth gofal preswyl a nyrsio yn y Sir ac mae llawer o ddarparwyr preifat yn cael trafferthion recriwtio mewn rhai ardaloedd a all yn ei dro osod pwysau ychwanegol ar wasanaethau mewnol Cyngor.

Gwelir cyfle yma i wneud y cyswllt gyda darpariaeth o dai addas, natur a math o wasanaethau o ran gofal a sut all y Cyngor ddylanwadu / siapio gofynion galw yn y dyfodol.

2.2 Adnabod ardaloedd gyda'r dwyster uchaf

Adnabuwyd ardaloedd penodol sydd gyda'r dwyster uchaf o bobl hyn, casglwyd data o nifer ffynonellau er mwyn creu darlun cynhwysfawr o'r angen sydd yn bodoli yn yr ardaloedd hyn a'r tebygolrwydd o dueddiadau i'r dyfodol.

Mae'r Adroddiad Data cynhwysfawr wedi ei lunio sydd yn nodi'r ardaloedd isod ar sail tystiolaeth bydd galw ar wasanaethau yn y dyfodol:

- Tywyn 1
- Porthmadog Gorllewin
- Aberdaron, Botwnnog a Thudweiliog
- Aberdyfi, Brynchrug a Llanfihangel
- Llanbedrog ac Abersoch
- Llanbedr
- Dyffryn Ardudwy
- Menai, Caernarfon

(nid ydynt mewn unrhyw drefn benodol)

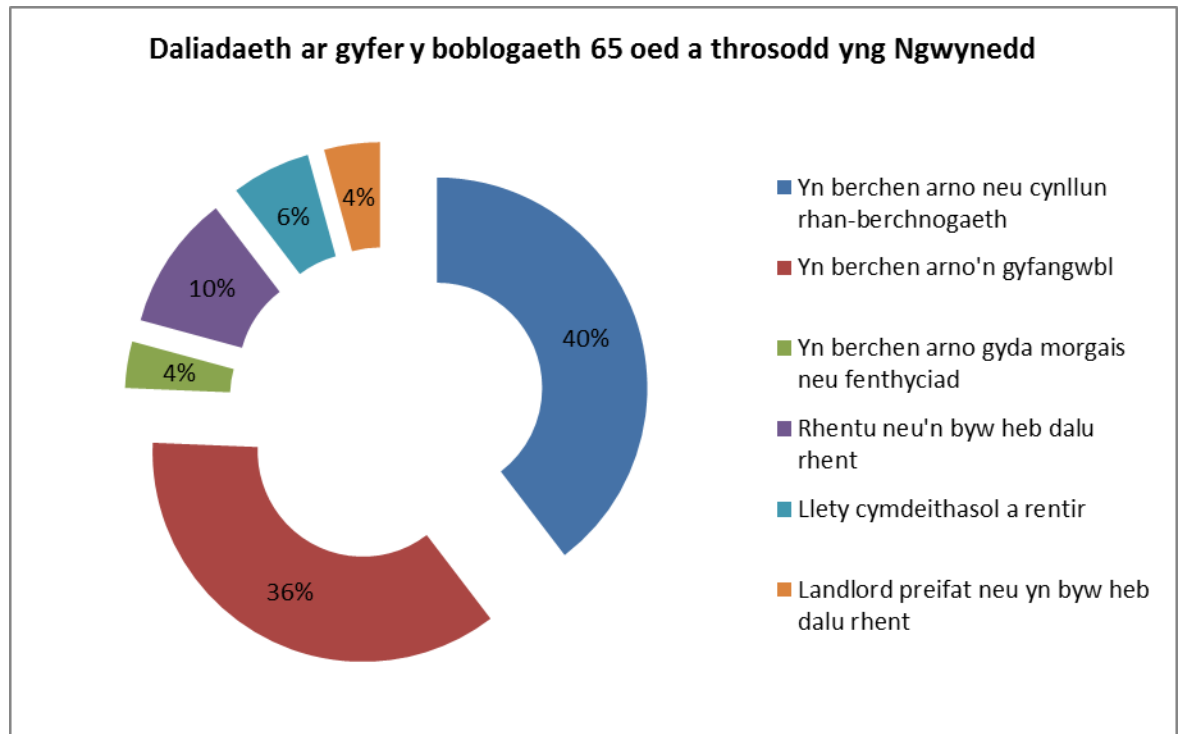
Mae'r Adroddiad Data yn nodi'r ffactorau sydd wedi cyfrannu tuag at adnabod yr ardaloedd hyn gyda'r gofyn uchaf am gefnogaeth yn y dyfodol.

3. Ystyriaethau perthnasol

Mae'r Strategaeth yn ymateb i ffactorau sydd yn ein hwynebu yng Ngwynedd, sef yn bennaf:

- disgwylir prif dwf mewn poblogaeth ymysg grŵp oedran 85
- bydd canran uchel o yn bobl hyn yn byw ar ben eu hunain
- mae'r ardaloedd yn tueddu i fod yn rhai arfordirol gyda nifer yn dewis ymddeol o fewn yr ardaloedd hyn heb gysylltiadau rhwydwaith cefnogaeth

- bydd cyfraddau dementia yn cynyddu ynghyd ag iselder a chyflwr pryder
- mae cyfradd uchel o bob hyn yn byw o fewn y sector breifat h.y. yn berchen eu cartrefi neu yn rhentu'n breifat, fel mae'r tabl isod yn ei nodi:

3.1 Asesiad Effaith Cydraddoldeb

Yn unol â'r ddyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 cynhaliwyd asesiad ardrawiad cydraddoldeb ynglŷn â'r cynnig a chyfeirir chi yn benodol i Atodiad 2. Mae'r asesiad yn amlygu'r ardrawiadau posib a'r trefniadau sydd mewn lle i ymateb. Fe noder fod yr asesiad yn wedi canfod yr ardrawiadau posib canlynol :

Ymateb yn bositif i Ddyletswyddau Cyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb a nodweddion penodol.

4. Camau nesaf ac amserlen

Bod Partneriaeth Tai Gwynedd yn mabwysiadu'r Strategaeth gan fod yn gyfrifol am lunio a diweddarau'r cynllun gwaith yn flynyddol.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Mae'r strategaeth sydd yn cael ei gyflwyno, sydd wedi ei graffu ar y ffordd i'r Cabinet, yn gosod cyfeiriad ar gyfer y gwaith pwysig o geisio sicrhau darpariaeth llety addas ar gyfer poblogaeth sydd yn heneiddio. Mae pedwar amcan y strategaeth yn rhai cadarn a phwysig a bydd yn bwysig yn awr bod y Bartneriaeth Dai yn symud ymlaen i roi Cynllun Gweithredu Blynyddol ar gyfer y strategaeth ar waith

Y Swyddog Monitro:

Un o brif amcanion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yw ceisio atal pobl rhag bod angen neu fynd yn ddibynnol ar wasanaethau. Felly mae'r strategaeth hwn o geisio cefnogi annibyniaeth am gyhyd a phosib yn gweddu i'r amcan yma. Dim sylwadau pellach o safbwynt priodoldeb

Y Pennaeth Cyllid:

Mae'r adroddiad gerbron yn gofyn i'r Cabinet fabwysiadu'r 'Strategaeth Letya Pobl Hyn', sy'n cynnwys gweledigaeth ac amcanion pendant yng nghyd-destun y cyfeiriad delfrydol i'r dyfodol, ac yn arbennig mewn cyfnod ble gwelir lleihad mewn adnoddau ariannol. Tydi'r adroddiad ddim yn adnabod ymhlygiadau ariannol posib i'r Cyngor o ganlyniad i weithredu'r Strategaeth. Felly, hyd nes derbynnir manylion perthnasol llawn i'w ystyried, gellid derbyn y strategaeth a'r weledigaeth mewn egwyddor, heb ragfarnu unrhyw ymrwymadau ariannol gan y Cyngor.

Atodiadau

Atodiad 1 – Strategaeth Letya Pobl Hyn

Atodiad 2 – Aseiad Effaith Cydraddoldeb